

Gideon Polak, Geke Romijn, Froukje Snoeren, Paula Speetjens,
Cees Hoefnagels

 Trimbos
instituut

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Onderzoek naar voorspellers van herhaalde meldingen van huiselijk geweld

Gideon Polak
Geke Romijn
Froukje Snoeren
Paula Speetjens
Cees Hoefnagels

Onderzoek naar voorspellers van herhaalde meldingen van huiselijk geweld

In opdracht van de
Stichting Bureaus Jeugdzorg Haaglanden/Zuid-Holland

Colofon

Projectleiding

Cees Hoefnagels

Redactie

Paula Speetjens

Productiebegeleiding

Kathy Oskam

Omslagontwerp

Canon Nederland NV.

Beeld

www.istockphoto.com

Personen afgebeeld op de omslag van deze uitgave zijn modellen en hebben geen relatie tot het onderwerp van deze uitgave of ieder onderwerp binnen het onderzoeksdomein van het Trimbos-instituut.

Dit onderzoek is financieel mogelijk gemaakt door:

Pro Juventute en Stichting Kinderzorg Den Haag-Rotterdam

ISBN

Deze uitgave is te bestellen via www.trimbos.nl/webwinkel met artikelnummer **AF 1249**

Trimbos-instituut

Da Costakade 45

Postbus 725

3500 AS Utrecht

T: 030-297 11 00

F: 030-297 11 11

© 2013, Stichting Bureaus Jeugdzorg Haaglanden/Zuid-Holland

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van de Stichting Bureaus Jeugdzorg Haaglanden/Zuid-Holland

Inhoud

Samenvatting	5
Dankwoord	7
1 Inleiding en achtergrond	9
1.1 Kindspoor	9
1.2 Hermeldingen	9
1.3 Doel van onderzoek	10
2 Methode van onderzoek	11
2.1 Dataverzameling kwantitatief	11
2.2 Dataverzameling Kwalitatief	11
2.3 Data analyse	12
3 Resultaten	15
3.1 Deel 1 Resultaten dossier analyses	15
3.2 Deel 2 Resultaten Interviews	21
4 Discussie	25
4.1 Gezinsproblematiek	25
4.2 AMK onderzoek steekproef in vergelijking tot directe hulpverlening	27
4.3 Beperkingen van het onderzoek	28
4.4 Notities bij de aanpak van huiselijk geweld	28
4.5 Conclusies en aanbeveling	31
Literatuurlijst	33
Bijlage 1 Overzicht factoren	35
Bijlage 2 Toelichting kenmerken en codering	37
Bijlage 3 Kruistabel Regio x Soortmelding	39

Samenvatting

In welke gezinnen is de kans het grootst dat kinderen herhaaldelijk getuige zijn van huiselijk geweld? Zijn er voorspellende factoren, en zo ja: hoe kun je deze kennis inzetten om te voorkomen dat kinderen (opnieuw) worden geconfronteerd met huiselijk geweld?

In het 'Onderzoek naar voorspellers van herhaaldelijke meldingen van huiselijk geweld' is gekeken welke factoren een rol spelen bij hermeldingen van huiselijk geweld en in welke gevallen het juist bij een eenmalige melding bleef.

Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Stichting Bureaus Jeugdzorg Haaglanden/Zuid-Holland. Een aantal jaren geleden is in de regio Zuid-Holland het project Kindspoor opgezet door het Bureau Jeugdzorg, het Advies en Meldpunt Kindermishandeling, de Politie Zuid-Holland en de Raad voor de Kinderbescherming. Door een intensieve samenwerking tussen verschillende partijen in deze regio, is er een goed zicht op het aantal gemelde gevallen van huiselijk geweld.

Omdat het AMK relatief veel hermeldingen signaleerde – ongeveer 40 procent van alle meldingen – rees de vraag wat hier de achtergrond van is. Is een hermelding een teken dat het nog steeds niet goed gaat in het gezin, ondanks eerdere interventies? Of kan een hermelding ook een teken zijn van een betere alertheid van de omgeving?

De meeste voorspellers van een hermelding blijken gerelateerd te zijn aan gezinsproblematiek. Als een van de ouders alcohol of drugs gebruikt, is er een grotere kans op een hermelding(en). Ook het hebben van psychische problemen of een licht verstandelijke beperking bij (een van de) ouders hangt samen met het aantal hermeldingen. De groep ouders met een licht verstandelijke beperking is klein, maar de relatie met herhaalde meldingen van huiselijk geweld is sterk.

Of het kind problemen heeft, zoals een psychische of ontwikkelingsstoornis, is eveneens een belangrijke voorspellende factor van herhaald huiselijk geweld. Net als de gezinssamenstelling: in één oudergezinnen of samengestelde gezinnen komt vaker huiselijk geweld voor dan in een twee ouder kerngezin. En de kans op een hermelding is kleiner als de omgeving van het gezin op de hoogte is gesteld van het geweld.

Dankwoord

Dit onderzoek zou niet mogelijk geweest zijn zonder de steun en inzet van veel mensen en organisaties. Allereerst zijn wij Pro Juventute en de Stichting Kinderzorg Den Haag-Rotterdam erkentelijk voor de financiering van dit onderzoek en Teun Diemont voor zijn succesvolle bemiddelingsbijdrage hierbij. Graag bedanken wij Lieke Nefs, Faye von Stockhausen, Devi Verbiest en Esther Verschragen voor het geconcentreerd en gedegen coderen van dossiers. Op deze wijze konden deze kenmerken voorwerp van analyse en onderzoek worden.

Onze bijzondere dank gaat uit naar alle professionals in Zuid-Holland voor hun enorme inzet en toewijding aan dit belangwekkende project Kindspoor en hun daadwerkelijke bijdrage aan het signaleren en stoppen van huiselijk geweld als kinderen daarvan de dupe zijn. In het bijzonder willen we noemen: de politie, de geïnterviewde professionals, en de experts die deelnamen aan de expertmeeting; te weten Paul Baeten, Ester Bikker, Hans Groos, Pieter van Maurik en Wiebe Zijlstra. Speciale hartelijke dank gaat uit naar degenen die dit project hebben bedacht en begeleid, en tevens echte experts op hun vakgebied: Emmy Berben, Gerda Reijerse, Gea Vogel en Eus Zegers. Door de inzet en professionaliteit van deze mensen kan de wereld een veiliger plek voor kinderen worden.

Namens alle onderzoekers,

Cees Hoefnagels

projectleider Onderzoek naar hermeldingen binnen Kindspoor

1 Inleiding en achtergrond

Niemand wil dat kinderen geweld wordt aangedaan, maar toch blijkt in de praktijk dat veiligheid niet voor alle kinderen vanzelfsprekend is, bijvoorbeeld als sprake is van geweld waaraan kinderen direct of indirect blootstaan. De effecten hiervan voor kinderen kunnen vooral ernstig zijn als dit geweld plaatsvindt in de gezinssituatie. In Nederland kan een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld door zowel professionals als non-professionals gemeld worden bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK). Een melding bij het AMK kan gezien worden als het moment waarop experts de kans krijgen het geweld te onderzoeken, te stoppen en zo nodig hulp in te zetten. Verschillende typen kindermishandeling worden gemeld bij het AMK. Bij een substantieel deel van deze meldingen gaat het om kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld: 22% van 18.076 meldingen in 2010 (Jeudzorg Nederland, 2011). Studies hebben bij herhaling laten zien dat deze kinderen een groot risico op ontwikkelingsproblemen, op korte of langere termijn (Collings 2011; Makhubela, 2012; Mbilinyi, Logan-Greene, Neighbors, et al., 2012). Naast humanitaire en morele redenen en ook vanwege de Nederlandse ratificatie van het VN Verdrag over de Rechten van het Kind in 1995, is het risico op ontwikkelingsproblemen een belangrijke reden om vroegtijdig en effectief in te grijpen.

1.1 Kindspoor

In Zuid-Holland is in 2004 een aantal jaar geleden het project Kindspoor opgezet door Bureau Jeugdzorg Zuid-Holland (Advies en Meldpunt Kindermishandeling), Politie Zuid-Holland en Raad voor de Kinderbescherming. Kindspoor maakt getuigen van huiselijk geweld zichtbaar. In dit project gaat het om huiselijk geweld waarbij een of meerdere kinderen aanwezig zijn en de politie hiervan melding maakt bij het AMK. In 2008 is deze werkwijze vanuit het openbaar ministerie ondersteund met een "aanwijzing huiselijk geweld" (www.om.nl).

Dagelijks beoordelen medewerkers van het AMK de meldingen die zijn binnengekomen via de kindspoor-route en maken zij een risicotaxatie met het oog op de veiligheid van het kind. Deze beoordeling kan leiden tot twee vervolgstappen:

1. Het AMK neemt de zaak in onderzoek (regulier onderzoek AMK; in 38% van de gevallen in 2010)
2. De melding wordt overgedragen aan een interventieteam met als doel snelle start van de hulpverlening (in 62% van de gevallen in 2010).

Deelnemende hulpverlenende instellingen aan het interventieteam zijn: Algemeen Maatschappelijk Werk, Bureau Jeugdzorg Zuid-Holland (toegang) Daderhulpverlening, Dienst Gezondheid en Jeugd, Verslavingszorg en (alleen voor regio Zuid) de GGZ.

1.2 Hermeldingen

Het AMK constateert dat er relatief veel hermeldingen zijn. Ongeveer 40% van alle meldingen blijken hermeldingen. Een hermelding is een nieuwe melding van zorgen over een gezinssituatie waar eerder AMK bemoeienis heeft plaatsgevonden en waarbij er aanwijzingen zijn die duiden op onvoldoende verbetering in de situatie van het kind. Deze constatering, het bestaan van de vele hermeldingen, is om meerdere redenen van belang. Allereerst betekent dit - in alle gevallen waarin de melding geverifieerd wordt - dat er

sprake is van geweld waarvan kinderen getuige zijn, dus er in de Nederlandse definitie sprake is van kindermishandeling maar ook van partnergeweld. Studies laten bij herhaling zien hoe schadelijk het getuige zijn van huiselijk geweld is voor de ontwikkeling van kinderen (Mbilinyi, e.a. 2012; Collings, 2011; Makhubela, 2012). Vooral uit studies naar "klassieke vormen van kindermishandeling", zoals fysieke en psychische kindermishandeling, verwaarlozing en seksueel misbruik, is bekend dat chronische mishandeling samenhangt met meer ontwikkelings- en gedragsproblemen (Cicchetti & Toth, 1995; Chaffin, et al, 2011). En dat geldt nog sterker omdat juist jonge kinderen oververtegenwoordigd zijn in meldingen van deze klassieke vormen van kindermishandeling, terwijl bij kinderen in deze ontwikkelingsfase de gevolgen ernstiger zijn. Maar ook voor de professionals (AMK, BJz en ketenpartners) en samenleving als geheel is chronische mishandeling belastend. Zo laat een studie in een van de Verenigde Staten zien dat onder de gezinnen die thuis ondersteuning kregen het percentage meldingen (gedefinieerd als 4 of meerdere meldingen) in een periode van 2001 tot 2009 meer dan verdubbelde (Hecht, Chaffin, & Silovsky, 2010). Chaffin et al. (2011) suggereren dat als dergelijke trends doorzetten op korte termijn de helft of meer van de *child welfare service* cliëntèle bestaat uit gezinnen bij wie sprake is van chronische verwaarlozing, de mishandelingsvorm die het meest gehemeld wordt. Lohman (2006) beweert dat een relatief klein aandeel van casus ("frequently encountered") het merendeel van de middelen opsnoept.

Het belang stil te staan bij de meldingen in Kindspoor is ook aanwezig omdat partnergeweld en geweld tegen en verwaarlozing van kinderen niet zelden onderling samenhangen. Zo blijkt uit studies naar meldingen onder de klassieke vormen van kindermishandeling dat het plaatsvinden van partner geweld voorspellend is voor de kans op meer meldingen van een klassieke vorm van kindermishandeling (Sledjeski, et al, 2008; Lohman, 2006).

Wat de redenen voor de vele meldingen zijn en welke factoren van invloed zijn voor het plaatsvinden van een melding is niet duidelijk. Zicht op deze factoren is belangrijk om na te gaan of deze kennis ingezet kan worden om bijvoorbeeld een andere aanpak te volgen bij gezinnen met een verhoogd risico op een melding dan bij gezinnen met een laag risico. Maar ook kennis van de wijze waarop deze factoren geïnterpreteerd moeten worden is van belang. Zo kunnen meldingen begrepen worden als tekenen dat het nog steeds niet goed gaat met gezinnen die opnieuw gemeld zijn (kind-/gezinsonveiligheid). Maar meldingen kunnen ook begrepen worden als tekenen van een hoge of verhoogde signaalgevoeligheid van de (professionele) omgeving van deze gezinnen.

1.3 Doel van onderzoek

Kennis van de factoren die van invloed zijn op het wel of niet plaatsvinden van een melding, en kennis over de vraag hoe deze factoren geïdentificeerd moeten worden is belangrijk voor de ontwikkeling van bedreigde kinderen en voor de kwaliteit van het werkproces. Deze kennis kan ook ten goede komen aan de periodieke check van de processen van de kindspoortrajecten. Mogelijk kan met de uitvoering van Kindspoor en de resultaten van dit onderzoek kennis over dit project naar andere (AMK-)regio's in Nederland geëxporteerd worden. Het primaire doel van dit onderzoek is zicht te krijgen op de factoren die een rol spelen bij meldingen van Kindspoor zaken, afgezet tegen de meldingen die niet tot melding leiden. In het verlengde daarvan geven we interpretaties aan de gevonden voorspellende factoren, teneinde het plaatsvinden van meldingen beter te kunnen duiden.

2 Methode van onderzoek

In dit onderzoek verzamelen we twee typen data, kwantitatieve en kwalitatieve data. De kwantitatieve data hebben betrekking op het dossieronderzoek, de kwalitatieve data hebben betrekking op de gehouden interviews. Beide data bronnen worden hierna nader toegelicht.

2.1 Dataverzameling kwantitatief

Voor het verzamelen van de kwantitatieve data is gebruik gemaakt van gegevens uit de digitale KITS dossiers uit 2011. Wanneer meerdere meldingen in 2011 voor één gezin zijn gedaan, werd een willekeurige melding uit 2011 uit het databestand geselecteerd. Een deel van de gegevens werd in een geanonimiseerd Excel-bestand verstrekt door het AMK. Deze gegevens werden middels een query uit het KITS registratiesysteem gehaald. Een ander deel werd door middel van dossieronderzoek in kaart gebracht.

De dossieronderzoek verliep in verschillende fasen. In de startfase is door onderzoekers van het Trimbos-instituut in een aantal pilot sessies een scoringsformulier ontwikkeld. Er vond in deze fase steeds overleg tussen onderzoekers en de projectgroep plaats om overeenstemming te krijgen over de aard van de te onderzoeken factoren en de wijze waarop deze geïnterpreteerd en gecodeerd worden.

In de volgende fase hebben onderzoekers (eerste en tweede auteur) en onderzoeksassistenten de gegevens uit het KITS bestand gecodeerd en ingevoerd in Excel. De onderzoeksassistenten ontvingen een instructie en training voor de dossieranalyse. In totaal hebben 8 onderzoeksassistenten meegewerkt aan de dossieranalyse.

Er zijn 1194 dossiers gescoord, waarvan bij 570 dossiers een onderzoek door het AMK heeft plaatsgevonden en 624 dossiers die door interventieteams zijn behandeld. Deze zijn als twee verschillende steekproeven beschouwd (uit verkennende analyses bleek ook dat de uitkomsten niet identiek waren) en worden daarom separaat gepresenteerd.

Om de inter-beoordelaar betrouwbaarheid vast te stellen is uit de gecodeerde Kits registraties een steekproef getrokken en deze zijn onafhankelijk door een tweede codeur gecodeerd. Omdat deze inter-beoordelaars betrouwbaarheid van een aantal kenmerken niet hoog was, is een tweede steekproef getrokken, om na te gaan of dit door de steekproefgrootte daarbij een rol speelde. In de discussie gaan we hier nader op in.

2.2 Dataverzameling Kwalitatief

Voor het verzamelen van kwalitatieve data zijn interviews gehouden met professionals die betrokken zijn bij de organisatie of uitvoering van Kindspoor. Er zijn gesprekken geweest met de Politie Haaglanden Hollands Midden en Rotterdam Zuid Holland Zuid, Kwadraad, Vivenz, Bureau Jeugdzorg Zuid-Holland Noord en Zuid Holland Zuid, De Waag en Bouman GGZ. De selectie van deze professionals is gedaan door de projectgroep ([Bureau Jeugdzorg Zuid-Holland \(AMK\)](#)). De interviews zijn afgenomen door middel van een semi-structureerde vragenlijst, met behulp van een voicerecorder en vervolgens in een verslag uitgewerkt. Tevens is een expertmeeting gehouden met direct betrokken professionals. Hierin is de concept rapportage is besproken. Deze gegevens wegen mee in de bespreking van de onderzoeksresultaten.

2.3 Data analyse

Er zijn twee multivariate regressie technieken toegepast om systematisch te analyseren welke kenmerken samenhangen met (statistisch voorspellend zijn voor) de uitkomstmaten. Logistische regressie is toegepast op de uitkomst variabele 'wel of geen hermelding' om systematisch te onderzoeken welke factoren samenhangen met een hermelding. Multiple regressie analyse is toegepast op de uitkomst variabele 'totaal aantal hermeldingen' om te onderzoeken of de onafhankelijke variabelen een voorspellende waarde hebben op het aantal hermeldingen. Bij beide analyses is gebruik gemaakt van de software van SPSS 19. De opgenomen kenmerken in de regressie analyses worden als significant beschouwd bij $p < .05$, dat wil zeggen dat de op toeval erg klein is.

Voor de logistische en multiple regressie zijn de volgende onafhankelijke variabelen gebruikt:

- het soort geweld dat is gemeld: fysiek en/of emotioneel-affectief;
- op wie het geweld was gericht (ouder en/of kind);
- risicotaxatie van het AMK ten tijde van de melding (klein, gemiddeld, groot).
- of er bij de ouders aanwijzingen waren voor:
  - financiële problemen,
  - middelengebruik,
  - psychische problemen en
  - de aanwezigheid van een licht verstandelijke beperking;
- of er sprake was van kindproblematiek;
- of er ten tijde van de melding of voorafgaand aan de melding professionele hulp verleend werd aan het kind of ouder;
- of er hulp werd verleend door maatschappelijk werk, een GGZ instelling, Bureau Jeugdzorg of overige organisaties ten tijde van of voorafgaand aan de melding;
- of de hulpverlening binnen een vrijwillig of gedwongen kader was.
- of de (niet)professionele omgeving op de hoogte is gesteld van de situatie ('omgeving alert');
- de gezinssituatie;
- de culturele achtergrond van het gezin;
- de situatie bij het afsluiten van de melding;
- uit welke regio de melding kwam (Zuid Holland-Noord, Zuid Holland Midden of Zuid Holland Zuid).

Een omschrijving van deze variabelen en een toelichting voor de wijze van coderen is in bijlagen 1 en 2 te vinden.

Van verschillende variabelen is een aantal categorieën samengevoegd die anders te klein waren voor de statistische data analyse. Dit geldt onder andere voor de variabele culturele achtergrond, die uiteindelijk is onderverdeeld in de twee meest voorkomende etnische groepen, te weten 'Nederlands', 'Marokkaans', en 'anders'; Situatie bij afsluiten: deze is onderverdeeld in 'overgedragen', 'melding bij de Raad van de Kinderbescherming door het AMK', 'mishandeling beëindigd' of 'anders'. In de bijlage staan de variabelen waarbij categorieën zijn samengevoegd.

Een aantal variabelen is uiteindelijk niet meegenomen in de analyses. 'Reden van hermelding' is bijvoorbeeld niet meegenomen in de AMK onderzoek steekproef omdat 98% van alle (her-)meldingen een nieuw incident betrof (zie tabel 2). Met andere woorden, de variatie is dan te klein voor zinvolle analyse. Ook het geslacht en de leeftijd van het kind

zijn niet in de analyse opgenomen omdat uit de dossieranalyse niet te herleiden is om welk kind het precies gaat, of er meerdere kinderen zijn, en er dus variatie op deze variabelen binnen dezelfde melding. In de bijlage staan de variabelen die niet meegenomen zijn in de data analyse.

3 Resultaten

Hieronder worden de resultaten gepresenteerd. Deze resultaten sectie bestaat uit twee delen. In het eerste deel worden de resultaten weergegeven op basis van de analyse van de Kits gegevens waarbij we de vraag beantwoorden (1) welke factoren een voorspellende waarde hebben op de soort melding (dit is, is er wel of niet sprake van een hermelding), en (2) welke factoren een voorspellende waarde hebben op het aantal hermeldingen. Dit is weergegeven voor zowel casus/gezinnen waarbij een AMK onderzoek is uitgevoerd, als voor de casus/gezinnen waar direct hulpverlening is ingeschakeld. Het tweede deel bestaat uit resultaten op basis van de interviews met professionals.

3.1 Deel 1 Resultaten dossier analyses

Eerst beschrijven we de kenmerken van de twee steekproeven, te weten de steekproef op grond van dossiers waarbij een AMK onderzoek is uitgevoerd, en de steekproef op grond van de dossiers waar direct hulpverlening is ingeschakeld.

3.1.1 Kenmerken van de AMK onderzoek steekproef

Er zijn 1194 meldingen meegenomen in de analyses. In tabel 1 staan de kenmerken van beide steekproeven.

Tabel 1: Kenmerken per steekproef

Variabele	AMK Onderzoek		Directe hulpverlening	
	%	(n= 624)	%	(n= 570)
Sprake van een hermelding:				
ja	58,5	365	67,2	383
nee	41,5	259	32,8	187
Reden van melding:				
nieuw incident	98,1	612	76,8	438
hulpverlening niet op gang	1,3	8	21,1	120
nieuw incident + hv niet op gang	0,6	4	2,1	12
Leefsituatie:				
bij biologische ouders	39,6	246	45,4	258
een ouder gezin	42,9	267	33,6	191
samengesteld gezin	15,9	99	18,7	106
anders	1,6	10	2,30	13
Culturele achtergrond:				
Nederland	60,3	376	59,5	337
Marokko	6,7	42	10,0	57
Turkije	6,7	42	5,4	31
Suriname	1,1	7	3,0	17
Polen	4,0	25	1,6	9
Curacao	1,8	11	0,5	3
anders	19,1	119	20,0	114
Regio:				
Zuid Holland Midden	9,3	58	16,9	96
Zuid Holland Noord	21,5	134	35,0	199
Zuid Holland Zuid	69,2	430	48,1	273

Tabel 2: Frequentie van totaal aantal meldingen van de gemelde gezinnen in 2011

aantal meldingen per gezin	AMK onderzoek		Directe hulpverlening	
	Frequentie	Percentage	Frequentie	Percentage
0	228	36,5	124	21,8
1	158	25,3	159	27,9
2	101	16,2	126	22,1
3	57	9,1	60	10,5
4	28	4,5	37	6,5
5	20	3,2	29	5,1
6	9	1,4	11	1,9
7	9	1,4	7	1,2
8	8	1,3	12	2,1
9	4	,6	3	,5
10	1	,2	1	,2
13	1	,2	1	,2

Noot 1: Het aantal meldingen ten tijde van de eerste meldingsdatum in 2011. Als een melding = 0, dan is dit gezin op de eerste meldingsdatum in 2011 éénmaal gemeld, dus dan nog niet gehemeld.

Noot 2: Het gemiddelde (SD) aantal meldingen in de AMK steekproef is 2,48 (1,92) en in de Directe hulpverlening steekproef 2,57 (1,90)

3.1.2 Resultaten: samenhang tussen kenmerken en het plaatsvinden van een melding in de AMK onderzoek steekproef

Door middel van logistische regressie zijn factoren geïdentificeerd die samenhangen met het plaatsvinden van wel of geen melding. Tabel 3 op de volgende bladzijde laat zien welke factoren samenhangen met een melding bij gezinnen waar een AMK onderzoek is uitgevoerd.

De tabel in woorden met per categorie kenmerken die samenhangen met het plaatsvinden van een melding.

Gezins- en omgevingskenmerken: De kans op een melding is bijna 2 maal groter als er aanwijzingen waren voor middelengebruik (OR= 1,77). Bij aanwijzingen voor psychische problemen is de kans 2 maal zo groot (OR=2,09). Als er aanwijzingen waren dat (een van) de ouders licht verstandelijke beperking had, dan is de kans op een melding zeer veel groter (OR=10,22). Dit betrof echter een zeer kleine groep (n= 18). Als (een van de) kinderen bij een één ouder gezin woont, is de kans op een melding groter dan als (een van de kinderen) bij zijn/haar biologische ouders woont (OR=2,11).

Kindkenmerken: De kans op een melding is groter als er aanwijzingen zijn voor Kindproblematiek (OR=2,11).

Interventiekenmerken: Als Bureau Jeugdzorg is betrokken bij het gezin ten tijde of voorafgaand aan de melding, dan is de kans op een melding groter (OR=3,67).

De kans op een melding is kleiner als de omgeving op de hoogte is gesteld van de situatie ('omgeving alert') (OR=0,33).

Tabel 3: voorspellers van het plaatsvinden van een hermelding in de AMK steekproef

Predictor	b	SE(b)	OR ¹
kenmerken van de melding:			
geweld gericht op:			
kind vs ouder	-,121	,338	,886
kind vs ouder/kind	-,323	,264	,724
soort geweld:			
fysiek vs fysiek en emotioneel en affectief	-,026	,278	,974
fysiek vs emotioneel en affectief	,267	,217	1,306
risicotaxatie:			
groot vs klein	,397	,385	1,488
groot vs gemiddeld	-1,177	1,118	,308
groot vs onbekend	-,403	,307	,668
gezins- en omgevingskenmerken:			
financiële problemen	-,453	,330	,635
middelengebruik	,536 *	,223	1,709
psychische problemen	,735 **	,275	2,085
licht verstandelijk beperking	2,324 **	,819	10,217
kindkenmerken:			
kindproblematiek	,747 **	,266	2,110
interventiekenmerken:			
hulp aan kind	,000	,308	1,000
hulp aan ouders	,554	,318	1,740
Geestelijke Gezondheidszorg	-,240	,299	,786
Algemeen Maatschappelijk Werk	,199	,313	1,220
Bureau Jeugdzorg	1,298 ***	,357	3,663
overig	,335	,354	1,397
(on)vrijwillig:			
vrijwillig vs gedwongen	1,036	,671	2,818
vrijwillig vs anders	-,105	,211	,900
omgeving alert	-1,111 **	,387	,329
gezinssituatie:			
biologische ouders vs één ouder gezin	,704 **	,213	2,022
biologische ouders vs samengesteld gezin	,298	,290	1,348
culturele achtergrond:			
Nederland vs Marokko	,402	,379	1,495
Nederland vs anders	-,202	,214	,817
Regio ²			
ZH Noord vs ZH Zuid	-,348	,242	,706
ZH Midden vs ZH Zuid	-,217	,352	,805

Noot: R²= 29,2% * p <.05, ** p <.01, *** p <.001

¹ Odds Ratio (OR) geeft de kans weer op de uitkomst variabele (melding of hermelding). Als een kenmerk 2 waarden heeft, bijv. er is wel of geen sprake van kindproblematiek en de OR= 2, dan is de kans op een hermelding 2 keer zo groot als er sprake is van kindproblematiek. Als de OR=1, dan is er geen enkele samenhang tussen kenmerk en uitkomst variabele. (Volledigheidshalve zij vermeld dat in deze tabel daarbij is gecorrigeerd voor het effect van de andere kenmerken)

² ZH Midden vs ZH Noord verschillen niet significant van elkaar

Hieronder staan per categorie de kenmerken die niet samenhangen met het plaatsvinden van een hermelding.

Kenmerken van de melding: het soort geweld dat is gemeld (fysiek en/of emotioneel-affectief); op wie het geweld was gericht (ouder en/of kind) en de door het AMK getaxeerde ernst en aard van de situatie ten tijde van de melding (klein, gemiddeld, groot).

Gezins- en omgevingskenmerken: aanwijzingen voor financiële problemen ten tijde van of voorafgaand aan de melding; de culturele achtergrond van het gezin.

Interventiekenmerken: of er ten tijde van de melding of voorafgaand aan de melding professionele hulp verleend werd aan het kind; of er hulp werd verleend door maatschappelijk werk, GGZ instelling of overige organisaties ten tijde van of voorafgaand aan de melding; of de hulpverlening binnen een vrijwillig of onvrijwillig kader was.; uit welke regio (Zuid Holland Zuid, -Midden, -Noord) de meldingen afkomstig zijn.

3.1.3 Resultaten: samenhang tussen kenmerken en het plaatsvinden van een hermelding in de directe hulpverlening steekproef

Door middel van logistische regressie zijn factoren geïdentificeerd die samenhangen met het plaatsvinden van een eerste melding of hermelding. Tabel 4 op de volgende pagina laat zien welke factoren samenhangen met een hermelding bij gezinnen waar direct hulpverlening is ingeschakeld.

De tabel in woorden met per categorie kenmerken die samenhangen met het plaatsvinden van een hermelding.

Gezins- en omgevingskenmerken: De kans op een hermelding is groter als er aanwijzingen waren dat (een van) de ouders licht verstandelijke beperking had (OR= 2,67).

Kindkenmerken: De kans op een hermelding is groter als er aanwijzingen zijn voor Kindproblematiek (OR=1,67). Als (een van de) kinderen bij een één ouder gezin woont, is de kans op een hermelding groter dan als een kind bij de eigen biologische ouders woont (OR=3,29). Verder is de kans op een hermelding kleiner als de melding uit de regio Zuid Holland Noord komt, in vergelijking met Zuid Holland Zuid (OR=0,45).

Hieronder staan per categorie de kenmerken die niet samenhangen met het plaatsvinden van een hermelding.

Kenmerken van de melding: het soort geweld dat is gemeld (fysiek en/of emotioneel-affectief); op wie het geweld was gericht (kind en/of ouder); de risicotaxatie van het AMK ten tijde van de melding (klein, gemiddeld, groot).

Gezins-, en omgevingskenmerken: of er aanwijzingen waren voor middelengebruik, financiële of psychische problemen.

Interventiekenmerken: of er ten tijde van de melding of voorafgaand aan de melding hulp verleend werd aan het kind of ouders; of er hulp werd verleend door maatschappelijk werk, GGZ instelling, Bureau Jeugdzorg of overige organisaties ten tijde van of voorafgaand aan de melding; of de hulpverlening binnen een vrijwillig of onvrijwillig kader was; of de (niet)professionele omgeving is geïnformeerd over het gezin (omgeving alert). De situatie bij het afsluiten van het dossier (overgedragen, melding bij de Raad voor de kindbescherming door het AMK, mishandeling beëindigd of een andere situatie) draagt niet bij aan de kans op een hermelding.

Tabel 4: voorspellers van het plaatsvinden van hermelding in directe hulpverl. steekproef

Predictor	b	SE(b)	OR ¹
kenmerken van de melding:			
geweld gericht op:			
ouder vs kind	-,308	,408	,735
ouder vs ouder en kind	-,205	,253	,815
Soort geweld:			
fysiek vs fysiek & em/aff	,421	,269	1,524
fysiek vs emotioneel en affectief	,283	,273	1,326
risicotaxatie:			
groot vs klein	-,082	,298	,921
groot vs gemiddeld	,256	,357	1,292
groot vs onbekend	-,086	,250	,917
gezins- en omgevingskenmerken:			
financiële problemen	,224	,233	1,251
middelengebruik	,265	,203	1,303
psychische problemen	-,329	,213	,720
licht verstandelijk beperking	,979 *	,474	2,661
kindkenmerken:			
Kindproblematiek	,515 **	,217	1,674
interventiekenmerken:			
hulp aan kind	,298	,295	1,348
hulp aan ouders	,143	,324	1,154
Geestelijk Gezondheidszorg	-,139	,270	,870
Algemeen Maatschappelijk werk	,031	,279	1,032
Bureau Jeugdzorg	,074	,333	1,077
Overig	,031	,270	1,031
vrijwillig:			
vrijwillig vs gedwongen	,616	,517	1,852
vrijwillig vs anders	,243	,252	1,275
omgeving alert	,252	,205	1,287
gezinssituatie:			
biologische ouders vs één ouder gezin	1,190 ***	,242	3,287
biologische ouders vs samengesteld gezin	,315	,266	1,371
biologische ouders vs andere vorm	,444	,639	1,559
culturele achtergrond:			
Nederland vs Marokko	,600	,357	1,823
Nederland vs anders	,283	,230	1,327
situatie bij afsluiten:			
overgedragen vs melding Raad door AMK	,609	,499	1,838
overgedragen vs mishandeling beëindigd	,129	,402	1,137
overgedragen vs anders	-,173	,458	,841

¹ Odds Ratio (OR) geeft de kans weer op de uitkomst variabele (melding of hermelding). Als een kenmerk 2 waarden heeft, bijv. er is wel of geen sprake van kindproblematiek en de OR= 2, dan is de kans op een hermelding 2 keer zo groot als er sprake is van kindproblematiek. Als de OR=1, dan is er geen enkele samenhang tussen kenmerk en uitkomst variabele.

Predictor	b	SE(b)	OR ¹
Regio ¹			
ZH Noord vs ZH Zuid	-,793 ***	,223	,452
ZH Midden vs ZH Zuid	-,524	,290	,592

Note: R²= 29,2% * p <.05, ** p <.01, *** p <.001

3.1.4 Resultaten: samenhang tussen kenmerken en het aantal hermeldingen in de AMK onderzoek steekproef

Door middel van multi-pele regressie is een model verkregen met factoren die een significante voorspellende waarde hebben op de hoeveelheid hermeldingen na een onderzoek van het AMK. Dit is weergegeven in tabel 5.

Tabel 5: Voorspellers van aantal hermeldingen in de AMK steekproef (n=396)

Predictor	B	SE B	Beta	CI (95%)
aanwijzingen voor:				
middelengebruik	,421	,200	,099 *	0,28-0,81
psychische problemen	,618	,236	,124 **	0,16-1,08
licht verstandelijk beperking	1,408	,459	,145 **	0,51-2,31
Bureau Jeugdzorg	1,072	,214	,244 ***	0,65-1,50
vrijwillig vs gedwongen	1,240	,436	,139 **	0,38-2,10

Note: R²= 14.7% * p <.05, ** p <.01, ***p<.001

Het uiteindelijke model in tabel 5 laat zien dat als aanwijzingen voor middelengebruik en/of psychische problemen gerapporteerd wordt, het aantal hermeldingen binnen dat gezin groter is (respectievelijk b* = 0,099 en b* = 0,12). Ook als gerapporteerd wordt dat er aanwijzingen zijn dat (een van) de ouders licht verstandelijke beperking had, dan is het aantal hermeldingen binnen dat gezin groter (b* = 0,15). Ook als Bureau Jeugdzorg ten tijde van de melding of in de periode voorafgaand aan de melding actief was, is het aantal hermeldingen groter (b* = 0,24).

Als de groep die vrijwillige hulp kreeg, vergeleken wordt met de groep die gedwongen hulp kreeg, dan is het aantal hermeldingen groter bij de groep die gedwongen hulp kreeg (b* = 0,14).

3.1.5 Resultaten: samenhang tussen kenmerken en het aantal hermeldingen in de directe hulpverlening steekproef

Door middel van multi-pele regressie is een model verkregen met factoren die een significante voorspellende waarde hebben op de hoeveelheid hermeldingen bij directe hulpverlening.

¹ Odds Ratio (OR) geeft de kans weer op de uitkomst variabele (melding of hermelding). Als een kenmerk 2 waarden heeft, bijv. er is wel of geen sprake van kinderproblematiek en de OR = 2, dan is de kans op een hermelding 2 keer zo groot als er sprake is van kindproblematiek. Als de OR = 1, dan is er geen enkele samenhang tussen kenmerk en uitkomst variabele.

¹ ZH Midden vs ZH Noord verschillen niet significant van elkaar

Tabel 6: Voorspellers van aantal meldingen in directe hulpverlening steekproef (n=434)

Predictor	B	SE B	Beta	CI (95%)
aanwijzingen voor:				
middelengebruik	,570	,176	,149	** 0,22-0,92
licht verstandelijke beperking	1,166	,353	,153	** 0,47-1,86
biologische ouders ten opzichte van:				
één ouder gezin	,604	,195	,155	** 0,22-0,99
samengesteld gezin	,797	,241	,165	** 0,32-1,27
regio ZH Noord vs Regio ZH Zuid ¹	-,830	,188	-,205	*** -1,20--0,46

Note: R²= 7,6% * p <.05, ** p <.01, *** p <.001

Het uiteindelijke model in tabel 6 laat zien dat als aanwijzingen voor middelengebruik vaker gerapporteerd worden, het aantal meldingen groter is ($b^*=0,15$). Als vaker wordt gerapporteerd dat er aanwijzingen zijn dat (een van) de ouders licht verstandelijke beperking had, dan is het aantal meldingen groter ($b^*=0,15$). Als (een van de) kinderen bij een één ouder gezin of een samengesteld gezin woont, dan is het aantal meldingen groter, in vergelijking tot kind(eren) die bij hun biologische ouders wonen (respectievelijk $b^*=0,16$ en $b^*=0,17$). Ten slotte, als de groep meldingen uit de regio Zuid Holland Noord worden vergeleken met de meldingen uit de regio Zuid Holland Zuid dan is de kans op een melding kleiner als de melding uit regio Zuid Holland Zuid komt.

3.2 Deel 2 Resultaten Interviews

Hieronder worden de resultaten weergegeven uit de interviews met professionals die bij Kindspoor betrokken zijn. De resultaten hebben betrekking op het concept 'melding' in de praktijk, de ervaren tevredenheid en beoordeling van Kindspoor. En vervolgens worden ervaren obstakels, verbeterpunten, kansen en bedreigingen met betrekking tot Kindspoor gerapporteerd.

3.2.1 Verschil in aanpak tussen melding en melding

De geïnterviewden rapporteren in de aanpak bij de politie en in de hulpverlening weinig tot geen verschil waar te nemen tussen een eerste melding en een melding. Geïnterviewden rapporteren verder dat binnen het casus overleg (niet ander aangegeven welk casusoverleg: interventiegroep of casusoverleg bescherming) de aanpak van gezinnen met eerdere meldingen anders is in die zin dat van te voren wordt aangegeven hoeveel eerdere meldingen er hebben plaatsgevonden. Volgens de geïnterviewden wordt de hele casus besproken en beoordeeld en wordt vervolgens besloten om een onderzoek te starten of (andere vormen van) hulpverlening in te zetten. Een aantal geïnterviewden was in de veronderstelling dat na 3 meldingen er standaard een AMK onderzoek wordt gestart.

Mede omdat er geringe verschillen lijken te bestaan tussen de aanpak van een eerste melding of een melding, is ook dieper ingegaan op het hele Kindspoor traject. Hieronder staan puntsgewijs de belangrijkste uitkomsten.

3.2.2 Tevredenheid met en beoordeling van Kindspoor

De geïnterviewden gaven allen aan zeer tevreden te zijn over Kindspoor en de inzet voor Kindspoor op het gebied van de samenwerking, de werkwijze en werkprocessen, en het doel en nut van Kindspoor zelf.

Dit geldt in principe ook voor de aanpak van gehermelde gezinnen. Door de langdurige samenwerking, de korte lijnen en goede evaluatiemomenten is volgens de geïnterviewden de organisatie en uitvoering van Kindspoor in de loop der jaren continue verbeterd en gestroomlijnd.

3.2.3 Nadere beoordeling van Kindspoor

Hermeldingen worden door de professionals over het algemeen als positief beschouwd omdat er door een verhoogde signaalgevoeligheid vanuit de politie (het altijd melden van huiselijk geweld bij het AMK) een completer beeld gevormd kan worden van de situatie van het gezin en daardoor beter hulp verleend kan worden. Omdat de oorzaken van huiselijk geweld niet altijd direct opgelost kunnen worden als er (vrijwillige of gedwongen) hulpverlening wordt ingeschakeld, is het verklaarbaar dat er meerdere meldingen van 1 gezin binnen komen binnen een bepaalde tijd. Ook werd genoemd dat het lijkt alsof de gevallen van huiselijk geweld steeds zwaarder worden en dat het lijkt alsof de meldingsbereidheid onder het publiek en bij instellingen groter wordt, wat ook een oorzaak zou kunnen zijn van (relatief kort op elkaar volgende) hermeldingen.

3.2.4 Ervaren obstakels voor het verlenen van zorg

Als obstakels om aan (gehermelde) gezinnen goede hulp te kunnen verlenen, werden de volgende punten door de geïnterviewden gerapporteerd:

- Geen medewerking van de betrokken gezinnen door ontkennen van het probleem, het probleem buiten zichzelf zoeken, verslavings- en psychiatrische problematiek, etc.
- Daarmee samenhangend het (in de ogen van de hulpverleners) soms te vrijwillige karakter van de aanpak. Dit geldt voor het op gang komen van initiële hulp/behandeling en, in de ogen van BJJ, dat zij zich eerder zouden kunnen realiseren dat hulpverlening niet werkt en daar ook naar kunnen handelen.
- Daartegenover worden de beperkte verandermogelijkheden van deze gezinnen genoemd en het besef bij de hulpverleners dat gedwongen hulp ook niet zaligmakend is.
- Wachttijden bij zorgaanbieders voor behandeling, uithuisplaatsing, etc., zowel bij lichte als zwaardere problematiek.
- Sterke mate van bureaucratie, bijv. als gevolg van wetgeving, bij het aanvragen van een uithuisplaatsing door BJJ. Hier gaat volgens een hulpverlener een onevenredige hoeveelheid tijd in zitten.

3.2.5 Verbeterpunten

Onderstaande verbeterpunten werden door de geïnterviewden genoemd om de algemene aanpak van Kindspoor te verbeteren en specifiek het risico op hermeldingen te verkleinen:

- De inhoudelijke informatie over een melding gegeven door de Politie en de informatie die nodig is voor een goede eerste hulpverlening en/of casus bespreking kunnen in bepaalde regio's beter op elkaar aansluiten (al dan niet door verbetering van het meldingsformulier): de informatie over de melding die wel binnenkomt is vaak niet relevant en vice versa,

- De werkwijze rondom rappel kan in sommige regio's of met sommige partners verbeterd worden op gebied van feedback aan hulpverlening, inhoud van het rappelformulier dat ingevuld moet worden door de hulpverlener en de samenwerking rondom beslissingen om af te sluiten of nog een andere aanpak te proberen,
- De samenwerking met GGZ instellingen zou versterkt kunnen worden, zowel bij het casusoverleg als bij de hulpverlening zelf. Geïnterviewden geven aan dat privacy bescherming dit deels in de weg staat, maar zien ook in dat privacy wel gewaarborgd moet blijven,
- In bepaalde regio's zou meer structurele samenwerking kunnen komen tussen BJZ en de andere zorgverlenende instellingen,
- Kindspoor zaken echt als spoed behandelen lukt in de praktijk niet bij alle zorgverlenende instellingen,
- De politie geeft aan, dat om een compleet beeld te krijgen van de situatie van een gezin, het voor de politie zeer waardevol zijn om geïnformeerd te worden over meldingen van huiselijk geweld die bij het AMK binnenkomen vanuit andere professionele instellingen.

3.2.6 Kansen

De onderstaande punten werden door de geïnterviewden genoemd als positieve mogelijkheden voor het verminderen en/of eerder signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling in het algemeen en voor Kindspoor in het bijzonder:

- Invoering van de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling per 1 juli 2013,
- Verdere (kritische) toepassing van huisverboden,
- Verdere versterking van zorgmeldingen,
- Standaardiseren van nieuwe politie procedures rondom het informeren van agenten over eerder huiselijk geweld voordat zij het adres binnengaan waar een nieuwe melding binnen is gekomen,
- Taboe op (het melden van) kindermishandeling en huiselijk geweld is in de samenleving geleidelijk aan het veranderen,
- Het toepassen van langere nazorg bij gezinnen waar nog zorgen over zijn bij het afsluiten van de hulpverlening.

3.2.7 Bedreigingen

Hieronder worden aspecten weergegeven die door de geïnterviewden als mogelijke bedreigingen werden genoemd met betrekking tot de huidige werkwijze rondom huiselijk geweld en kindermishandeling in het algemeen en voor Kindspoor in het bijzonder:

- De transitie van regio naar wijkgericht werken. Men rapporteert een verwachting dat hierdoor de bestaande (en positief beoordeelde) regionale overlegstructuren zullen veranderen.
- De verandering van de setting van het bespreken van sommige categorieën gevallen: dit zal meer via 'Het Veiligheidshuis' gebeuren. Daar zijn de zorgverlenende instellingen nog niet sterk bij vertegenwoordigd en justitie (OM) en politie wel.
- Doorverwijzing van volwassenen (of kinderen?) naar GGZ instellingen kan alleen met een huisartsverwijzing (m.u.v. het toeleiden naar verslavingszorg).
- De verandering naar een landelijk georganiseerde Politie, waarbij niet duidelijk is of alle procedures en de hoeveelheid toegewezen tijd aan .. voor wat? behouden kan blijven.

Ten slotte, deze bevindingen uit de mond van de geïnterviewde professionals zijn gegeven in relatie tot Kindspoor. Mede omdat geïnterviewden geen verschil waarnemen tussen de aanpak van een melding en een hermelding kan in deze studie niet worden vastgesteld of deze, of een aantal van deze bevindingen, direct of indirect van invloed zijn op de kans op het plaatsvinden van een hermelding.

4 Discussie

Het doel van deze studie was om meer inzicht te krijgen in het hoge percentage hermeldingen binnen het project Kindspoor in de regio Zuid-Holland. Kindspoor maakt getuigen huiselijk geweld zichtbaar. In Kindspoor gaat het om huiselijk geweld waarbij een of meerdere kinderen aanwezig zijn en de politie hiervan melding maakt bij het AMK.

Inzicht in hermeldingen werd op twee manieren verkregen, kwantitatief en kwalitatief. In het kwantitatieve onderdeel is gekeken naar welke factoren samenhangen met het plaatsvinden van een hermelding en welke factoren samenhangen met de hoeveelheid hermeldingen binnen een gezin. In meer dan de helft van alle onderzochte Kindspoor dossiers is sprake van een hermelding. Verschillende factoren spelen hier een rol bij en deze worden in de volgende paragrafen besproken. Het kwantitatieve deel geeft door middel van interviews met professionals duiding aan de gevonden gegevens binnen het kwalitatieve deel.

Voor aanvang van een nadere bespreking van de bevindingen is een opmerking vooraf op zijn plaats. Opvallend was dat voor de onderzoeksvraag van deze studie naar hermeldingen binnen Kindspoor, in de internationale wetenschappelijke literatuur weinig direct relevante publicaties te vinden zijn. Wel zijn er twee aanpalende (beginnende) onderzoekstradities aanwijsbaar op het gebied van: (1) huiselijk geweld (intimate partner abuse/violence, domestic violence) en (2) hermeldingen van kindermishandeling. Voor de bruikbaarheid en interpretatie van deze literatuur voor onze onderzoeksvraag speelt de definitie van kindermishandeling een bepalende rol. In de gevonden literatuur op het eerste gebied gaat het om gevolgen en mogelijke voorspellers van partnergeweld, ongeacht, d.w.z. waarbij in de literatuur meestal niet duidelijk werd gemaakt, of deze partners ook ouders zijn, noch of kinderen getuige waren of konden zijn van dit geweld. Verder is deze literatuur vrijwel uitsluitend gericht op mannelijke heteroseksuele daders en vrouwen als slachtoffer (Williams, 2012). Bovendien – en dat is van belang voor onze studie – is er nauwelijks literatuur aangetroffen waarbij deze partners al dan niet bij een meldpunt gehemeld zouden zijn. Wel zijn er andersoortige cijfers over recidivisme. In de gevonden literatuur op het tweede gebied gaat het om hermeldingen van de – zogezegd – klassieke vormen van kindermishandeling, fysieke en emotionele mishandeling, fysieke en emotionele verwaarlozing en seksueel misbruik. Studie naar deze hermeldingen is echter van relatief recente datum (volgens de review van Jonson-Reid, et al, 2010) dateert de eerste studie hiernaar uit 2006 (Lohman). Beide onderzoekstradities bieden wel aanknopingspunten voor de voorliggende onderzoeksvraag. Men kan beweren dat de opdrachtgever waaronder BIZ Zuid Holland met deze onderzoeksvraag in internationaal wetenschappelijk opzicht voorop loopt.

Binnen de AMK steekproef, en in wat mindere mate binnen de directe hulpverlening steekproef, zijn er grote overeenkomsten tussen significante voorspellers van een hermelding en van het aantal hermeldingen.

4.1 Gezinsproblematiek

De sterkste voorspellers voor hermeldingen van huiselijk geweld zijn gerelateerd aan gezinsproblematiek. Er is een positieve relatie gevonden tussen aanwijzingen voor het gebruik van middelen door (een van) de ouders en de kans op het plaatsvinden van een

hermelding en een groter aantal meldingen. Dit correspondeert met andere studies die onderzoek hebben gedaan naar de rol van middelengebruik bij huiselijk geweld (o.a. Abramsky, et al., 2011; Gonzalez, Vivas-Cases, Alvarez-Dardet & Latour-Perez, 2005; uit Wilt & Olson, 1996). Hierbij is het van belang om middelengebruik niet per se als directe oorzaak van huiselijk geweld te zien, omdat achterliggende factoren een grote rol kunnen spelen (Loseke, Gelles, Cavanaugh, 2005). Uit een van de interviews met een professional uit de verslavingszorg kwam naar voren dat het aantal personen dat via het AMK bij Bouman GGZ binnenkomen vanwege een huiselijk geweldsincident een stuk kleiner is dan dat zij verwachten op basis van de literatuur rondom middelengebruik-gerelateerde huiselijk geweldsincidenten.

Naast middelengebruik hangen psychische problemen en het hebben van een licht verstandelijke beperking (LVB) sterk samen met het plaatsvinden van een melding en ook een groter aantal meldingen. De groep ouders met een licht verstandelijke beperking is relatief klein, maar de relatie tussen deze voorspellende factor en de (kans op) melding is uitermate sterk. Hiervoor zijn meerdere elkaar niet uitsluitende verklaringen denkbaar. In de eerste plaats worden in de literatuur naar chroniciteit en meldingen van kindermishandeling lage opleiding en een laag inkomen, consistent naar voren gebracht als risicofactoren voor meldingen van deze klassieke vormen van kindermishandeling (Jonson-Reid et al., 2010; Chaffin et al., 2011). Mogelijk hangt ook deze bevinding hiermee samen. Een tweede verklaring kan zijn dat cognitieve beperkingen van de gewelddadige ouder de kans op gedragsverandering vermindert. Een derde verklaring is dat experts van MEE niet standaard aan tafel zit bij de bespreking van Kindspoor gezinnen. In de expertmeeting van 31 oktober jl. is geopperd deze afstemming en samenwerking te intensiveren, en sneller ingrijpen door middel van vrijheidsbeperkende maatregelen te overwegen. Gewezen wordt op de ervaring dat multidisciplinaire hulpverlening binnen gezinnen met LVB-problematiek veelvuldig gecompliceerde situaties zijn.

Ook kindproblematiek is een significante voorspeller voor het plaatsvinden van een melding, zowel bij de AMK onderzoek steekproef als bij directe hulpverlening steekproef. De literatuur naar meldingen van klassieke vormen van kindermishandeling geeft ook bij herhaling aan dat kindproblematiek (zoals psychiatrische problematiek, ontwikkelingsstoornissen) de kans op het plaatsvinden van een melding vergroot (Jonson-Reid, et al., 2010). Daarentegen zou men de aanwezigheid van deze oorzaak – gevolg relatie natuurlijk ook andersom kunnen veronderstellen (kindproblematiek als gevolg van het blootstaan aan geweld thuis). Ten slotte kan men ook veronderstellen dat een derde factor van invloed is zowel op het geweld als op de kindproblematiek (bijv. de opeenstapeling van andere stressoren), die zowel bijdraagt aan het herhaald geweld en het veroorzaken van kindproblematiek.

Een andere belangrijke voorspeller voor een melding, maar ook voor het aantal meldingen binnen beide steekproeven, is de gezinssituatie. Bij een één-ouder-gezin is het aantal meldingen en de kans op het plaatsvinden van een melding van het gezin groter dan bij een biologisch kerngezin. Ook deze bevinding correspondeert met bevindingen uit onderzoek naar meldingen van kindermishandeling. Bij oppervlakkige beschouwing zou het kunnen verbazen dat er sprake van partnergeweld is in één ouder gezinnen. Studies naar partnergeweld laten echter zien dat zelfs alleenstaande vrouwen soms aan geweld van meerdere intieme ex-partners blootstaan (bijv. 27- 56% van eerder mishandelde vrouwen is betrokken in meer dan 1 intieme relatie waarbij sprake is van partnermishandeling, vgl. Iverson, et al., 2013). De literatuur geeft ook verklaringen

voor condities die de continuering van dit geweld mogelijk maken. We komen hier op terug bij mogelijke implicaties van dit onderzoek.

4.2 AMK onderzoek steekproef in vergelijking tot directe hulpverlening

De beslissing of er een AMK onderzoek gestart zal worden, hangt er onder andere vanaf of er een vermoeden is van meervoudige problematiek binnen het gezin. Dit komt zowel naar voren in de resultaten van de AMK onderzoek steekproef als in de interviews resultaten. De crux hierbij zou kunnen zijn dat een deel van deze gezinnen juist minder open staat voor (al dan niet vrijwillige) hulpverlening of dat de situatie onduidelijk is.

Een actieve rol van Bureau Jeugdzorg is alleen een voorspeller bij de AMK onderzoek steekproef en niet bij de directe hulpverlening steekproef. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat een AMK onderzoek gestart wordt als er een vermoeden is van meervoudige problematiek, wat vaak betekent dat dit ernstige gevallen zijn, zodat de kans groter is dat in een later stadium van zorg Bureau Jeugdzorg betrokken zal zijn. Als deze actieve rol van Bureau Jeugdzorg betrekking heeft op een verwijzing naar Jeugdbescherming dan betekent dat hulp in vrijwillig kader niet toereikend is en de ontwikkeling van het kind wordt bedreigd waarvoor dus een jeugdbeschermingsmaatregel van kracht is geworden.

Bij de AMK onderzoek steekproef hangt het informeren van de omgeving (nadat er een melding is gedaan) negatief samen met een hermelding, dus dan is de kans op het plaatsvinden van een hermelding kleiner. Voor deze bevinding zijn meerdere verklaringen mogelijk. Een eerste verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat door het informeren van de omgeving het gezin vervolgens meer steun krijgt van deze omgeving, en dat deze gezinnen meer in staat worden geacht de problemen zelf en met behulp van de omgeving aan te pakken. Door beide processen kunnen gezinsproblemen verminderen. Een tweede verklaring, genoemd in de expertmeeting, is dat als een zaak op deze wijze wordt afgesloten het veelal om lichte zaken gaat. Een derde verklaring is dat een omgeving wellicht minder snel melding maakt bij de politie van geluiden of andere aanwijzingen van huiselijk geweld wanneer ze weten dat er reeds hulpverlening in een gezin aanwezig is. Mogelijk wordt verondersteld dat een melding bij politie niet zal bijdragen omdat het gezin reeds bekend is. Het uitblijven van (her-)meldingen betekent niet automatisch dat de hardnekkige problematiek van huiselijk geweld definitief gestopt is.

Alleen in de directe hulpverlening steekproef zijn er regionale verschillen in de voorspelling van het aantal hermeldingen. In Zuid Holland Zuid worden gezinnen vaker gemeld dan in Zuid Holland Noord (Zuid Holland Midden neemt niet alleen regionaal een middenpositie in). Vanuit de data hebben wij hiervoor geen verklaringen, noch dat dit verschil alleen in de directe hulpverlening steekproef aanwijsbaar is.

De reden voor een hermelding in de Kits registratie is in het onderzoek opgenomen. Gecodeerd is of er sprake van een nieuw incident was en of hulpverlening niet op gang is gekomen (en een combinatie daarvan, zie bijlage 1). De variatie daarop binnen de AMK onderzoek steekproef was echter minimaal (98% van alle meldingen betrof een nieuw incident; dan is de variatie te klein is voor zinvolle analyse). Binnen de steekproef 'directe hulpverlening' was de variatie weliswaar groter (zie tabel 1), maar de analyse (als gevolg van verdeling over de cellen) werd binnen de logistische regressie analyse onevenredig veel door deze uitkomst beïnvloed. Enerzijds was dit reden om die variabele niet in deze analyse te handhaven, maar anderzijds vinden we het zinvol om te wijzen op

de bevinding dat bij circa 1 van de 5 gezinnen de hulpverlening niet op gang is gekomen in een traject waar directe hulpverlening juist beoogd wordt. Dit gaat vaak gepaard met een hermelding. Wellicht is het mogelijk binnen dit deel van het traject (dus alleen bij directe hulpverlening) pro-actiever te monitoren of de hulpverlening op gang komt.

4.3 Beperkingen van het onderzoek

Een eerste beperking van dit onderzoek is dat met dit onderzoek geen causale, oorzaak - gevolg relaties kunnen worden aangetoond, wel statistische relaties. Eerder gaven we het voorbeeld van de kindproblematiek, dat zowel als aanleiding (als 'oorzaak' kan fungeren voor stress en geweld van een ouder, het kind vraagt immers meer zorg en aandacht), en als gevolg van het geweld van ouders (dat kinderen lijden onder dit geweld en daarom problemen kunnen gaan vertonen) kan fungeren. Een ander voorbeeld in deze studie waarin niet de oorzaak – gevolg relatie niet duidelijk is zien we in de positieve samenhang tussen betrokkenheid van Bureau Jeugdzorg en het aantal hermeldingen. Ook andere studies laten zien dat meer bemoeienis tot verhoogde zichtbaarheid leidt. Zo laten Jonson-Reid et al. (2010) maar ook andere studies bij herhaling zien dat een eerdere melding bij het meldpunt kindermishandeling (CPS, in VS) als robuuste voorspeller fungeert voor een volgende melding. Een studie rapporteert zelfs de bevinding dat een niet-geverifieerde melding de kans op een volgende melding binnen twee jaar met een factor 3 verhoogde. Een mechanisme dat hierin een rol kan spelen is dat naarmate er meer meldingen gedaan worden over een gezin, er ook meer problemen opgemerkt worden. Dat kan betekenen dat een gezin met een eerste melding met dezelfde problemen kan kampen -dezelfde voorspellers kan hebben- als een gezin met meerdere hermeldingen, maar dat deze problemen eerder nog niet werden opgemerkt.

Een tweede beperking van de studie is dat de codering van de betrokkenheid van BJz. In deze codering is de afdeling niet aangegeven, of het om een gedwongen kader (Jeugdbescherming of Jeugdreclassering) of vrijwillig kader (Toegang) gaat.

Een derde beperking is dat de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid bij een aantal variabelen niet hoog was. Deze is vastgesteld door steekproefsgewijs dezelfde dossiers onafhankelijk te beoordelen. Een aantal variabelen kon niet eenduidig worden gescoord. Verschillende oorzaken kunnen hier aan ten grondslag liggen. Zo kan de interpretatie of er wel of geen sprake is van een aanwijzing voor een kenmerk, ondanks precisering van het goed voorbereide codeboek toch lastig blijven voor eenduidige scoring. Daarnaast was de vindbaarheid van sommige kenmerken/variabelen complex door verschillende wijze van dossiervorming per zorgprofessional. Ook dat kan leiden tot verschillende interpretaties. Deze issues zijn inherent aan deze vorm van dossieranalyse.

Een vierde beperking is dat de interview resultaten niet vergaand gegeneraliseerd kunnen worden. Zowel het absolute aantal, als het aantal geïnterviewden per sector was klein. Bovendien was de selectie van de geïnterviewden gedaan door de opdrachtgever. Dit kan tot een selectiebias leiden dat de duiding van resultaten vertekend. Dit neemt niet weg dat we de aard van de bevindingen als bruikbaar beschouwen voor een verdere plaatsbepaling van Kindspoor.

4.4 Notities bij de aanpak van huiselijk geweld

De projectgroep heeft een expertmeeting georganiseerd waarin de resultaten besproken zijn. Uit deze bron en uit de bestudering van de wetenschappelijke literatuur zijn diverse

aspecten naar voren gekomen die vragen stellen over en suggesties doen voor de aanpak bij huiselijk geweld. Hieronder worden vragen en suggesties uit beide bronnen genoemd. In de expertmeeting kwam een aantal belangwekkende aspecten naar voren. Met klem werd benadrukt dat het kind structureel in beeld moet zijn en daarbij een visie hoort op de vraag wat kinderen nodig hebben. In het verlengde daarvan wordt de vraag gesteld: wanneer doen wij (binnen project Kindspoor) het goed? Ook in het verlengde van de visievraag worden regionale verschillen gememoreerd, zoals dat in een van de regio's alle kinderen die getuigen zijn van huiselijk geweld naar de "Kidsclub" moeten, omdat verondersteld wordt dat ze hulp nodig hebben. Vragen die gesteld worden zijn: Neemt het aantal meldingen af als er 3 hulpverleners of meer betrokken zijn en in hoeverre hangt het wel of niet plaatsvinden van een melding samen met de intensiteit, vormen van de hulp en snelheid waarmee die zijn ingezet (dat laatste bijv. als gevolg van wachttijd bij AMK/zorgaanbieders/ketenpartner)? Met name vragen de experts vragen zich af of bij de meldingen een rol speelt dat in eerste instantie te lichte hulp is ingezet. Historisch is het vanuit de jeugdzorg de trend geweest om te starten met lichte vormen van hulp en, als dit niet toereikend is, te schakelen naar zwaardere vormen van hulp. De vraag wordt gesteld of problemen met lichte varianten van hulp niet goed behandelbaar blijken omdat eigenlijk zwaardere intensieve hulp sneller ingezet had moeten worden. Verder vigeert in de Jeugdzorg reeds lang de visie dat aangesloten moet worden op de hulpvraag van de cliënt. De cliënten in de categorie huiselijk geweld ervaren echter niet altijd een hulpvraag en/of lijken minder ontvankelijk te zijn voor hulp. Mogelijk gaan hulpverleners – gedragen door de hulpvraag cultuur - hier te snel in mee. Daarbij wordt opgemerkt dat het niet gaat om de "hulpvraag" maar om "passende hulp". Er leven vragen op het gehele traject vanaf risicotaxatie, inrichting van het aanbod, tot en met afsluiting en registratie. Zo vraagt men zich af of de onderbouwing voor de risicotaxatie wel voldoende terug te vinden is in de dossiers. En er wordt geopperd om risicotaxatie en contactlegging explicieter van elkaar te scheiden (vgl. reclassering) om / en bij de toewijzing aan hulpverlener meer aandacht te besteden aan de match ('klik') tussen cliënt en hulpverlener (vanwege de veronderstelling dat de kwaliteit van de relatie met de cliënt van invloed is op het effect van de hulp). En of het raadzaam is het aanbod meer toe te spitsen op huiselijk geweld, gedragspatronen, en daderprofiel. Zou de verantwoordelijkheid voor risico's en veiligheid explicieter in de keten moeten worden opgenomen? Maakt meer drang en dwang in een vroegtijdig stadium de kans op meldingen kleiner? Kunnen de interventies verbeterd worden bijvoorbeeld door uitbreiding van de interventie (genoemd het zogenoemde "groene boekje" : Geweld in huis raakt kinderen, Vissers, & van Harten, 2008).

Naast de empirische exercitie is ook enig literatuuronderzoek gedaan. Een belangrijke voorlopige conclusie is dat de vraagstelling van dit onderzoek niet herkend is in de gevonden wetenschappelijke literatuur. Een search in een van de twee grootste relevante databestanden (Pubmed en PsychInfo) leidde tot twee treffers (= publicaties) over een n=1 studie. Een andere belangrijke conclusie is ons inziens dat er veel raakvlakken zijn met twee aanpalende onderzoekstradities, raakvlakken die beide bruikbaar kunnen zijn voor meer inzicht in een vervolg op de Kindspoor vraagstelling.

In de literatuur vonden we enkele studies die ons inziens kunnen bijdragen aan meer aanknopingspunten om het proces van melden beter te leren begrijpen, en in het verlengde hiervan mogelijk het aantal meldingen te verminderen. Twee studies leverden een bijdrage door de chroniciteit van de kindermishandeling nader te specificeren. In de studie van Chaffin et al (2011) werd de mogelijkheid verondersteld dat het ene met

regelmaat gehermelde gezin niet gelijk aan het andere hoefde te zijn. Zij veronderstelden dat het traject per gezin kan verschillen en onderzochten deze trajecten empirisch. Belangrijke bevindingen waren dat een groot deel van de chronisch gehermelde gezinnen voldeed aan het klassieke beeld van de 'untreatable family' (Jones, 1987): multiprobleem gezinnen die over de periode dat professionals hulp boden, nauwelijks verbetering te zien gaven. Daarnaast bleek dat hoe groter de risico's van het gezin waren, hoe meer hermeldingen er kwamen. Maar bij een niet onaanzienlijk deel van de gezinnen was wel degelijk blijvende verbetering waarneembaar en daalde het aantal hermeldingen, soms tot nul. Voor een ander verondersteld traject in de studie, namelijk een traject van verbetering gevolgd door terugval werd empirisch weinig steun gevonden. In een andere studie werd nagegaan of kenmerken van hermeldingen (ook op het gebied van de klassieke vormen van kindermishandeling) wel of niet constant bleken (Jonson-Reid et al, 2010). Immers, de meeste studies vinden diverse kenmerken (bijv. van kind, type mishandeling en gezinssamenstelling) die bijdragen aan de kans op een hermelding. Inderdaad vonden zij dat sommige kenmerken in de loop van de tijd bij verschillende hermeldingen varieerden, terwijl andere factoren (zoals een lage opleiding van ouders gaat blijvend met een hoog risico, geen "bijstand" (AFDC) ontvangen, gaat gepaard met een laag risico) hetzelfde bleven tijdens het meerjarig traject waarop hermeldingen plaatsvonden.

Opvallend van de resultaten van de voorliggende studie naar Kindspoor is de samenhang met resultaten van studies naar het voorspellen van hermelden van klassieke vormen van kindermishandeling. Ten eerste dit empirische gegeven, maar ook de vaak aange troffen samenhang tussen partnergeweld en kindermishandeling in de literatuur en praktijk, willen we gebruiken als ondersteuning voor te presenteren conclusies en aanbevelingen. Ten tweede geven studies naar voorspellers van partnergeweld, ook al zijn kinderen en meldpunten in die studies niet in beeld, noch is bekend of de partners ouders zijn, aanleiding voor nadere beschouwing en gebruik.

De essentie van de eerste genoemde denkrichting is dat voorspellers van een eerste melding niet hetzelfde hoeven te zijn als van volgende meldingen van het zelfde gezin is: de tijd staat niet stil, omstandigheden kunnen zich wijzigen, in meerdere richtingen en met verschillende effecten. Bij sommige gezinnen kan het beeld ontstaan dat zij zich voordoen als *untreatable family*. Met onderzoek in de Nederlandse context kunnen gezinnen die (relatief of vooralsnog) onbehandelbaar blijken te zijn onderscheiden worden van gezinnen bij wie wel progressie te verwachten is. Eerst genoemde gezinnen kunnen aanleiding zijn voor een ander perspectief en andere aanpak, dan gezinnen bij wie het stoppen van het geweld binnen handbereik lijkt. Een van de aanbevelingen die worden gedaan in de studie naar de verschillende trajecten van herhaald gemelde gezinnen, of zorgpaden, is om de reactie van het systeem (vgl. het AMK en het zorgsysteem), minder reactief en episodisch te laten optreden (telkens in reactie op de melding). In plaats daarvan bepleiten auteurs continue of chronische zorgmodellen (vgl. "stepped care") toe te gaan passen.

Ook uit de tweede denkrichting naar aanleiding van studies naar voorspellers van partnergeweld volgen mogelijke implicaties. Hierbij is niet zo zeer het wel of niet plaatsvinden van een hermelding het criterium, maar het plaatsvinden van partnergeweld (waarbij kinderen betrokken zijn). Dit betekent dat er gerichte aandacht in het diagnostisch traject komt voor determinanten van revictimizatie en het plegen van geweld. Voor de preventie van revictimizatie is gerichte aandacht voor het onderkennen van PTSD bij de slachtoffers een belangrijke kandidaat. Post traumatische stress symptomen zijn vaak een gevolg van geweldservaringen, maar blijken ook voorspellend te zijn voor de vat-

baarheid voor nieuwe geweldservaringen. Zo bleken vrouwen die slachtoffer waren van inter-persoonlijk geweld en die als gevolg van een cognitieve gedragstherapie voor PTSD een vermindering van PTSD symptomen rapporteerden, na zes maanden ook significant minder geweldservaringen te hebben meegemaakt dan vrouwen die geen vermindering van PTSD symptomen rapporteerden (Iverson et al.2011). Uit een recente studie bleken coping stijlen van aanzienlijke invloed om revictimizatie te voorkomen (Iverson, et al. 2013). De relevantie van een dergelijke 'slachtoffer-benadering' strekt vaak verder dan dat de betreffende vrouw zich kan verweren tegen de partner van dat moment, omdat – zoals eerder aangegeven – een aanzienlijk deel van de vrouwen in de loop van de tijd geweldservaringen meemaken bij meer dan een partner. Daarnaast zou -niet alleen een oogpunt van gender-evenwicht - aandacht voor emotie regulatie (*anger control*) van met name mannen vergroot kunnen worden, bijv. door de impulsiviteit en geneigdheid tot gewelddadigheid van plegers van geweld vast te stellen. Beide benaderingen zouden ook ingezet kunnen worden bij de zogenoemde onbehandelbare gezinnen.

4.5 Conclusies en aanbeveling

Met dit onderzoek is een eerste stap gezet in het verkrijgen van een beter beeld van de relatie tussen kenmerken van kind, gezin en omgeving enerzijds en het plaatsvinden van meldingen anderzijds. Uit de analyses bleek dat de kans op een melding, zowel van meldingen die in aanmerking kwamen voor AMK onderzoek als voor meldingen die in aanmerking kwamen voor directe hulpverlening, groter was als er aanwijzingen zijn voor kindproblematiek en als er aanwijzingen waren dat (een van) de ouders een licht verstandelijke beperking had(den). Als (een van de) kinderen bij een eenoudergezin (woont) wonen, is de kans op een melding groter dan als een kind bij beide biologische ouders woont.

Alleen bij de meldingen die in aanmerking kwamen voor AMK onderzoek was de kans op een melding groter als er aanwijzingen waren voor middelengebruik en bij aanwijzingen voor psychische problemen. Tevens was de kans op melding groter als Bureau Jeugdzorg bij het gezin ten tijde of voorafgaand aan de melding betrokken was. De kans op een melding is kleiner als de omgeving op de hoogte is gesteld van de situatie. Alleen bij de meldingen die in aanmerking kwamen voor directe hulpverlening is de kans op een melding groter als de melding uit de regio Zuid Holland Zuid komt, in vergelijking met Zuid Holland Noord.

In overeenstemming met literatuur over kindermishandeling zonder huiselijk geweld vinden we dat factoren met betrekking tot gezinsproblematiek een sterke samenhang vertonen met het (vaker) voorkomen van meldingen. Tegelijkertijd zien de geïnterviewde hulpverleners de aanpak rondom deze factoren als een van de grootste obstakels om goede zorg te kunnen verlenen aan multiprobleem-gezinnen. Door het ontkennen van het probleem, het probleem buiten zichzelf te zoeken, verslavingsproblematiek, et cetera is het bieden van hulp moeilijk. Vanuit de geïnterviewde hulpverleners rees hierbij de vraag of het karakter van de aanpak soms niet te vrijwillig is. Men is ervan bewust dat een gedwongen kader niet zaligmakend is, maar de vraag komt naar voren of er niet meer bereikt wordt als gezinnen eerder verplicht zijn om al dan niet laagdrempelige hulpverlening te accepteren.

Op grond van de gehouden interviews overheerst de indruk dat het concept 'melding' niet leeft. Dat laat onverlet dat er bij de ketenpartners grote tevredenheid is over het

project Kindspoor. En tevens dat de naaste toekomst er een is van aanzienlijke veranderingen met name op het gebied van organisatie, inbedding en overlegstructuur. Een periode van verandering en transitie biedt ook de mogelijkheid om andere inhoudelijke veranderingen uit te werken en door te voeren. Ook de sterke commitment bij de direct betrokken professionals geeft een krachtige inbedding voor het doorvoeren van noodzakelijk geachte wijzigingen. Deze omstandigheden verschaffen de basis voor de volgende aanbeveling.

Uit de literatuur naar meldingen onder de zogenoemde klassieke vormen van kindermishandeling en partnergeweld komen bevindingen en denkrichtingen naar voren die we van groot belang vinden voor de onderzoeksvraag in de voorliggende studie. Zo blijkt huiselijk geweld van ouders een factor te zijn die ook de chroniciteit van andere kindermishandelingsvormen vergroot. Maar ook oppert deze literatuur denkrichtingen die we goed bruikbaar vinden voor geweld tussen ouders waar kinderen getuige van zijn. De essentie daarvan is om in een nader te bepalen beginstadium determinanten voor het plaatsvinden van geweld vast te stellen en hulpaanbod daarop te laten aansluiten. Het vaststellen van determinanten en dus risico op aanhoudend geweld kan bij de eerste melding plaatsvinden, bijv. op basis de kenmerken die in dit onderzoek voorspellend blijken voor meldingen, of zuiniger, bij de eerste melding. Vormen van therapietrouw en mogelijke veranderingen op determinanten van gewelddadigheid en revictimisatie dienen te worden geregistreerd. Dit kan met bestaande instrumenten in aanvulling op de Kits-dossier registraties. Kennis van deze resultaten kan bruikbaar zijn om in een vroegtijdig stadium een perspectief per gezin te formuleren. Deze perspectieven kunnen uitlopen van kortdurende gerichte behandeling tot een niet reactieve maar langdurige ondersteuning en zorg.

Een dergelijke, intensieve en multidisciplinaire aanpak verschaft de basis om de kans op het plegen van geweld, en dus ook het getuige zijn van geweld en de kans op meldingen, te verminderen. Als dit bereikt wordt dan lukt het om een belangrijk onderdeel van het VN Verdrag inzake de Rechten van het Kind in Zuid Holland na te leven. Geneve als nieuwe hoofdstad van de provincie Zuid-Holland...

Literatuurlijst

* Abramsky, et al., 2011 uit: Wilt, S., & Olson, S. (1996). Prevalence of domestic violence in the United States. *JAMWA*, 51(3), 77-82.

Chaffin, M., Bard, D., Hecht, D., Silovsky, J. (2011). Change trajectories during home-based services with chronic child welfare cases. *Child Maltreatment* 16(2):114-125.

Cicchetti, D., & Toth, S. L. (1995). A developmental psychopathology perspective on child abuse and neglect. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 34(5), 541-565.

Collings, S.J. (2011). Childhood exposure to community and domestic violence: Prevalence, risk factors and posttraumatic outcomes in a South African student sample. *Journal of Psychology in Africa* 21(4):535-540.

* Gonzalez, Vivas-Cases, Alvarez-Dardet & Latour-Perez, 2005 uit: Wilt, S., & Olson, S. (1996). Prevalence of domestic violence in the United States. *JAMWA*, 51(3), 77-82.

Iverson, K.M., Gradus, J.L., Litwack, S.D., Resick, Suvak, M.K., Smith, K.F., Monson, C.M. (2011) Cognitive-behavioral therapy for PTSD and depression symptoms reduces risk for future intimate partner violence among interpersonal trauma survivors. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 79, 193-202

Iverson, K.M., Litwack, S.D., Pineles, S.L., Suvak, M.K., Vaughn, R.A., Resick, P.A. (2013) Predictors of intimate partner violence revictimization: The relative impact of distinct PTSD symptoms, dissociation, and coping strategies. *Journal of Traumatic Stress* 26 (1):102-110.

Jeugdzorg Nederland (2011). Overzicht 2010 AMK.

Jones, D. N. (1987). *Understanding child abuse*. Egully. com.

Jonson-Reid, M., Emery, C. R., Drake, B., & Stahlschmidt, M. J. (2010). Understanding chronically reported families. *Child maltreatment*, 15(4), 271-281.

Loseke, D. R., Gelles, R. J., & Cavanaugh, M. M. (Eds.). (2005). *Current controversies on family violence*. Sage.

Makhubela, M. S. (2012). Exposure to domestic violence and identity development among adolescent university students in South Africa. *Psychological Reports*, 110(3), 791-800.

Mbilinyi, L. F., Logan-Greene, P. B., Neighbors, C., Walker, D. D., Roffman, R. A., & Zegree, J. (2012). Childhood domestic violence exposure among a community sample of adult perpetrators: what mediates the connection?. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 21(2), 171-187.

Sledjeski, E.M., Dierker, L.C., Brigham, R., & Breslin, E. (2008). The use of risk assessment to predict recurrent maltreatment: A classification and regression tree analysis (CART). *Prevention Science* 9(1):28-37.

Vissers, B. , & Harten, T. van (2008). Geweld in huis raakt kinderen – informatie en advies voor ouders – Utrecht. Movisie

UNICEF Nederland (2009). Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Voorburg.

Wilt, S., & Olson, S. (1996). Prevalence of domestic violence in the United States. *JAMWA*, 51(3), 77-82.

Williams K.R. (2012). Family violence risk assessment: A predictive cross-validation study of the Domestic Violence Screening Instrument-Revised (DVSI-R). *Law and Human Behavior* 36 (2):120-129.

www.om.nl/organisatie/beleidsregels/overzicht/geweld/@155196/aanwijzing-huiselijk/ : Aanwijzing huiselijk geweld en eengerelateerd geweld (2010A010) (dd. 15-11-2013)

Bijlage 1 Overzicht factoren

Kenmerken	Query of dossier ¹
Kindkenmerken	
• Leeftijd	query
• Geslacht [Geslachtkind]	query
• Wel/geen kindproblematiek [Kindproblematiek]	dossier
Gezins-/omgevingskenmerken	
• gezinssituatie (bij biologische ouders; eenouder gezin; samengesteld gezin; adoptieve ouders; co-ouderschap) [Leefsituatie]	query
• Culturele afkomst [Cultureleachtergrond]	query
• Statusscore (op basis van postcode) van het gemelde gezin [Statusscore]	query
• Financiële problemen (ja&vermoeden / nee&onbekend) [Financprobl]	Dossier
• Middelengebruik ouders verzorgers (ja&vermoeden / nee&onbekend) [Middelengebr]	dossier
• Psychiatrische problematiek ouders/verzorgers (ja&vermoeden / nee&onbekend) [Psycprobl]	Dossier
• LVB ouders/verzorgers (ja&vermoeden / nee&onbekend) [LVB]	
Interventiekenmerken	
• Regio (Zuid-Holland Z, Zuid-Holland M, Zuid-Holland N) [Regio]	query
• Hulp aan ouders op gang gekomen sinds vorige melding (ja/nee) [Hulpouders]	Dossier
• Hulp aan kinderen op gang gekomen sinds vorige melding (ja/nee) [Hulpkind]	Dossier
• GGZ (ja/nee) [GGZ]	Dossier
• AMW (ja/nee) [AMW]	Dossier
• BJZ (ja/nee) [BJZ]	Dossier
• Overige hulp (ja/nee) [Overig]	Dossier
• Tijdsduur tussen melding en datum overdracht [Tijdsduurmeldingoverdracht]	Dossier
• Omgeving gemaakt (wel/niet) [Omgevingalert]	Dossier
Kenmerken melding	
• Risicotaxatie (groot/gemiddeld/klein/onbekend) [Risctax]	Dossier
• AMK onderzoek vs. direct Kindspoor//interventieteam [AMKonderzoek]	query
• Hoeveelste melding [Meldingnummer]	dossier
• Reden hermelding (nieuw incident/hulpverlening niet van de grond/anders) [Redenhermelding]	Dossier
• Soort geweld (fysiek emotioneel& affectief beide onbekend) [Soortgeweld]	Dossier
• Geweld gericht op (ouder&verzorger kind(eren) beide onbekend) [Geweldgerichtop]	dossier
• Situatie bij afsluiting AMK (overgedragen/melding Raad door AMK/mishandeling beëindigd/mishandeling niet bevestigd/geen mishandeling) [Situatiebijafsluiten]	query

¹ Query: digitaal aangeleverde informatie uit Kits registratiesysteem;
Dossier: handmatig gecodeerde informatie uit Kits registratiesysteem.

Bijlage 2 Toelichting kenmerken en codering

Kenmerken melding

- Dossiernummer
- Melding of hermelding: *0 (=melding) | 1 (=hermelding)*
- Totaal aantal hermeldingen: zie tabblad 'gekoppelde dossiers'. Hier zie je eerdere meldingen en kun je het aantal hermeldingen tellen. De eerste melding tel je dus niet mee, dit is geen hermelding. Vergeet niet ook de hermelding mee te tellen (maar dus niet als het om een eerste melding gaat). Let op dat het wel om een MELDING gaat, niet om iets anders, zoals bijvoorbeeld een consult (dit zie je terug in dit tabblad).
- #Melding: de hoeveelste melding is de huidige melding
- Datum eerste melding: zie tabblad 'gekoppelde dossiers': de datum waarop de eerste melding plaatsvond.
- Reden (her)melding: *nieuw incident | hulpverlening niet van de grond | nieuwe melder | anders*
- Geweld gericht op: *ouder/verzorger | kind(eren) | beide*
- Vorm van geweld: *fysiek (noteer als er een wurgpoging heeft plaatsgevonden) | emotioneel/affectief | nee/onbekend*
- Risicotaxatie: in 'Beoordeling en conclusie' staat de risicotaxatie genoemd.

Kindkenmerken

- Dossiernummer
- Kindproblematiek: *ja | nee* (als uit het dossier blijkt dat een van de kinderen in het gezin een probleem heeft, score je 'ja'). Dit kunnen uiteenlopende problemen zijn. Je kan bijvoorbeeld denken aan psychosociaal functioneren, lichamelijke gezondheid/aan lichaam gebonden functioneren, vaardigheden en cognitieve ontwikkeling.

Gezins- en omgevingskenmerken

- Dossiernummer
- Financiële problemen: *aanwijzingen voor (=ja) | onbekend (=nee en niet genoemd)*
- Middelengebruik: het gaat hier om middelengebruik en/of verslavingsproblematiek (dus ook bijvoorbeeld een gokverslaving of computerverslaving) bij de ouder(s)/verzorger(s): *aanwijzingen voor (=ja) | onbekend (=nee en niet genoemd)*
- Psychiatrische problematiek: het gaat hier om psychiatrische problematiek bij de ouder(s)/verzorger(s): *aanwijzingen voor (=ja) | onbekend (=nee en niet genoemd)*
- LVB: het gaat hier om een verstandelijke beperking bij de ouder(s)/verzorger(s): *aanwijzingen voor (=ja) | onbekend (=nee en niet genoemd)*

Interventiekenmerken

- Dossiernummer
- Hulp kind. Bij eerste meldingen aangeven of het kind al hulp krijgt (gedurende dossier; dus vanaf start t/m rappel). Bij hermeldingen aangeven of er in de periode tussen vorige en huidige melding hulp voor het kind is geweest. *ja | nee | onbekend*

- Hulp ouders. Bij eerste meldingen aangeven of ouders al hulp krijgen (gedurende dossier; dus vanaf start t/m rappel) Bij hermeldingen aangeven of er in de periode tussen vorige en huidige melding hulp voor ouders is geweest. *ja* | *nee* | *onbekend*
- GGZ: gaat het bij 'hulp kind' en/of 'hulp ouders' om hulp vanuit de GGZ (verslavingszorg hoort hier ook bij)? *ja* | *nee*
- AMW: gaat het bij 'hulp kind' en/of 'hulp ouders' om hulp vanuit Algemeen Maatschappelijk Werk? *ja* | *nee*
- BJZ: gaat het bij 'hulp kind' en/of 'hulp ouders' om hulp vanuit de Bureau Jeugdzorg? *ja* | *nee* ; hierbij is niet gedifferentieerd naar afdeling (toegang, jeugdbescherming, jeugdreclassering, e.d.) noch vrijwillig of gedwongen kader
- Overig: gaat het bij 'hulp kind' en/of 'hulp ouders' om overige hulp? *ja* | *nee*
- Vrijwillig/gedwongen (pilot): gaat het bij 'hulp kind' en 'hulp ouders' om hulp in het vrijwillig kader of in het gedwongen kader? *vrijwillig* | *gedwongen* | *onbekend*
- Tijdsduur melding-start hv: hoeveel tijd zit er tussen de datum dat de melding is binnengekomen en het moment dat de melding is overgedragen aan de hulpverlening (=datum bij kopje 'Overdracht).
- Omgeving alert: *ja* (*omgeving (zowel professioneel als niet-professioneel) is al alert of is alert gemaakt door AMK*) | *nee/onbekend*

Samenvoegingen van categorieën in variabelen:

Bij een aantal variabelen zijn categorieën samengevoegd vanwege te kleine aantallen. Dit heeft betrekking op:

- Culturele achtergrond
- Situatie bij Afsluiten
- Risicotaxatie
- Leefsituatie
- Vrijwillig of gedwongen kader

Uitgesloten

Een aantal variabelen zijn niet meegenomen in analyse:

- Reden van hermelding: te weinig variatie, in de AMK steekproef betrof 98% van de meldingen een nieuw incident,
- Geslacht kind: uit de dossieranalyse is niet te herleiden om welk kind het gaat.
- Leeftijd kind: uit de dossieranalyse is niet te herleiden om welk kind het gaat.
- Situatie bij afsluiten: te weinig variatie ; 99% van de meldingen zijn overgedragen.
- Tijdsduur meldingoverdracht: lastig eenduidig te coderen.

Bijlage 3 Kruistabel Regio x Soortmelding

Onderscheiden naar meldingen uit AMK onderzoek en directe hulpverlening

AMK onderzoek

		Soort melding		Totaal
		1 ^e melding	Hermelding	
Regio	Zuid-Holland Midden	36	22	58
	Zuid-Holland Noord	88	46	134
	Zuid-Holland Zuid	240	190	430

Directe hulpverlening

		Soort melding		Totaal
		1 ^e melding	Hermelding	
Regio	Zuid-Holland Midden	87	112	199
	Zuid-Holland Noord	32	64	96
	Zuid-Holland Zuid	66	207	273

